

חלק פרק אחד עשר מנהדרין

צח.

תורה אור

[illegible]

יחזקאל לו ח
4. כִּי לִפְנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּם
שָׁכַר הָאָדָם לֹא נָהִיָּה
שֹׁכֵר הַבְּהֵמָה אֵינָהּ
לְיִצְחָא וְלֹבָא אֵין שְׁלוֹם
מִן הָעֵר וְאֶשְׁלַח אֶת כָּל
הָאָדָם אִישׁ בְּרֵעֵהוּ:
זכריה ח י
5. שְׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי
תוֹרַתְךָ וְאֵין לָמוֹ
מִכְשׁוֹל:

תהלים קיט קסה
6. אִזְ אֲשַׁקֶּע מִיַּמֵּיהֶם
נִהְרֹתָם בְּשֶׁמֶן אוֹלִיךְ
בָּאֵם אֲדִנִּי אֱלֹהִים:
יחזקאל לב יד
7. בַּיּוֹם הַהוּא אֶצְמִיחַ
לְקֶרֶן לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְלִךְ
אֶתֶּן פֶּתַחֹן פֶּה בְּתוֹכָם
יִדְעוּ כִּי אֲנִי יי:

יחזקאל כט כא
8. בִּי לִפְנֵי קָצִיר בְּתֵם
פָּרַח וּבֶסֶר גָּמַל יִהְיֶה נֹצֵה
יִכְרַת הַלּוֹלָלִים בַּמִּזְמֹרוֹת
אֶת הַנְּטִישׁוֹת הַסִּיר
הַזֶּה: יִשְׁעִיהוּ יֵחַ הַ

9. בַּעַת הַהִיא יוֹבֵל שִׁי
עִלִּי צִבְאוֹת וּמִמֶּנּוּ
מִמֶּשֶׁךְ וּמִזֶּרֶם וּמִמֶּנּוּ
נִזְרָא מִן הָאֵל וְהַלָּא גַּי
קוֹן וּמִבֹּסֶה אֲשֶׁר בְּזֵא
נִהְרִים אֲרָצוֹ אֵל מְקוֹם
שֶׁשׁ יִצְבְּאוֹת הָרָר
יִשְׁעִיהָ יֵחַ זְצִיּוֹן:

10. בַּיּוֹם הַהוּא לֹא תִבְּוֹשׁוּ
מִכָּל עַלְלֵי־תֶיךָ אֲשֶׁר
פָּשַׁעְתָּ בִּי כִּי אֲזֹאסִיר
מִקִּרְבְּךָ עַל־יָדִי גְּאוּתְךָ וְלֹא
תוֹסִיפִי לִגְבֹּהָה עוֹד בְּהָר
קָדְשִׁי: צַפְנִיָּה ג יא
11. וְהִשְׁאֲרֵתִי בְּקִרְבְּךָ
עִם עֲנִי וְדָל וְחָסוּ בָשָׁם
צַפְנִיָּה ג יב

12. וְאִשְׁיָהּ יָדִי עָלֶיךָ
אֶצְרֶךָ כְּבֹר סִינִיךָ
אֶסִּירָה כָּל בְּדִילֶיךָ;
אֶשְׁפֹּטֶיךָ
בְּכָרְאִשָּׁנָה וְיַעֲצִיךָ
בְּתַחֲלֹלָה אַחֲרֵי כֵן יִקְרָא
לְךָ עֵיר הַצֶּדֶק קָרְיָה
אֲמֵנָה:

ישעיהו א כה-כו
13. צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדֶּה
יִשְׁבִּיָּה בַצְדָקָה:

ישעיהו א כז
14. הִסִּיר י' מִשְׁפָּטֶיךָ
פָּנָה אִיבָךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל י'
בְּקֶרֶבֶךָ לֹא תִירָאֵי רָע
צִפְנִיהָ ג טו
עוֹד:
15. וְאֵת עַם עֲנִי תוֹשִׁיעַ
עֲנִיָּיִךְ עַל רָמִים
תִּשְׁפִּיל:

שמואל ב כ כב
 16. וַיִּירָאוּ מִמֶּעֶרֶב אֶת
 שָׁם יְיָ וּמִמּוֹזַח שְׁמוֹשׁ אֶת
 כְּבֹדוֹ כִּי יָבֹא כְהֹנֵן צָר
 וַיִּהְיֶה יְיָ נֹסֶה בוֹ:
 ישעיהו נט יט
 17. וְעֹמֵךְ בְּלִם צְדִיקִים
 לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נָצַר
 מִטְעֵי מַעֲשֵׂה יָדֵי
 לְהִתְפָּאֵר:

ישעיהו ס כא
18. וַיֵּרָא בִּי אֵין אִישׁ
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה בִּי אֵין מִפְּגִיעַ
וַתִּשָּׂא לִּי זִרְעוֹ וַצְדָקְתּוֹ
הָיָא סְמִכְתָּהּ:
ישעיהו נט טז

כמו (ישעיה י) למסוס נוסס וכמו (שם נא) י'כלס סס. רוח המקוס
נוקבת ומחרבט אותן עם הנרות הבאות שאף הוא מתכוין להשמידם:
יירשו ארץ. היינו גאולה: עם ענני שמיא כבר אינש חסי. במהירות:
וכסיב עני ורוכב על החמור. כעני הבא על חמורו בצללות: סוסי

בדקא. סוס מסורק ומוכוון ונאה
שיש לי דגנאי הוא שיצא על חמור.
מלגלג היה. ל"א סוסיא בדקא סוס
דדוק לרדן: בר חורר גוויי. כלס
יש לך סוס בר מאה גוויין שחמור
שלו כן הוא. במלתא בעלמא דחיייה:
חורר. מאה בלשון פרסי: האדון
הוא. שרינה הימה עמהם: קול
שלמה. דשרינה הוא בשדדיה:
לדידיה. למשיח: נפסחא ודקרא.

נראה למורי לא צפתה העיר^א ממש
אלא גן עדן הוא כנגד כל העולם
וקאמר ליה דכחותו דז של גן עדן
שכנגד פתח העיר^א משה שריו:
סוצלי חלאים. מנוועים חלא גמי
מנווע דכתיב (ישעיה נג) והוא מחולל
מפסעונו (רמב"ם דם) חלינו הוא
מפסעונו (רמב"ם דם) חלינו הוא

נשא: כולנו. מי שיש לו חרבה
וחמש נגעים: אסרי לה ושרו כחדא
וימנא. מתירין כל נגיעתן ביחד
ומקנחין אותן וסוזרין וקושרין אותן:
ואיסו. משיח: שרי מדר. נגע
ומקנחו וקושרו ואח"כ מתירי האסר.
ויאמרו: מי יאמרו שני נגעים וזה

ועושה כן וחסיון ממיר שני נגעים יחד
דקצר אי צעי לי לנאח וליגאל את
ישאל לא אחתעכב כדי קשירת שני
נגעים: **אמר** לי. ר' יהושע לא נאסח
לצימת אחי נור אמר ר' הלל: היום:
אצטק לך ולאידי לעולם הבא. דאי
לאו לדיקים גמורין אתם לא הוה
יהיב לך שלמא ולא הוה מדכר שמה
לציון: היום אס בקולו. של הקצ"ה
תשמעו: השער הזה. של עיר רומי
שצער רומי היה אותו שער: ואין
מספיקין לננוסו. פסע שלישית: מי
פמי"ס. שירדן נוצע ממנו כדתניא
בזכרות (דף נה.) ירדן יולא ממערת
פמי"ס ומפרס התם שפיר: העמיקו
ארוני. עשו לי קצר בקרקע עמוק:
שאין

ה אמר רב פפא אי בטלי יהירי בטלי אמגושי אי
דכתיב ואצרוף כבור סיגך ואסירה כל בדליך ואי
ה אויבך אמר ר' יוחנן אם ראית דור שמתמעט והולך
אם ראית דור שצורות רבות באות עליו כנהר חכה לו
והוא יצא ואלא ואמר רבי יוחנן אין בן דוד בא אלא
17 ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ בדור שכולו
כתיב 19 למעני אעשה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע
זכור בעתה אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי
זכור על חמור זכו עם ענני שמיא לא זכו עני רוכב
ח על חמרא אתי אישרד ליה סוסיא 10 ברקא דאית לי
בזח לאליהו דהוי קיימי אפיתחא דמערתא דרבי שמעון
ה אדון הזה אמר רבי יהושע בן לוי שנים ראיתי וקול ג'
לדידיה והיבא יתיב אפיתחא 11 דקרתא ומאי סימניה
נא איהו שרי חד ואסיר חד אמר דילמא מבעינא דלא
י ליה שלום עליך בר ליואי א"ל לאימת אתי מר א"ל
ליך בר ליואי א"ל אבטחך לך ולאבך לעלמא דאתי
א א"ל הכי אמר לך 23 היום אם בקולך תשמעו שאלו
מתיירא אני שמא תבקשו ממני אות אמרו לו אין אנו
יבנה ויפול ואין מספיקין לבנותו עד שבן דוד בא אמרו
אין אתם מבקשין ממני אות אמרו לו ואף על פי כן
בנו לדם בשעת פטירתו אמר להן העמיקו לי ארוני
שאין

כי למועד מועדים. אלמא יש קץ בדבר: וכללות נפץ יד עם קדש. כשתכלה מקומתם וחזק ידיהם שהיתה נפולה אילן ואילן גבורה ותועלת לפשוט אנה ואנה ואחר שתכלה גבורתם שיהיו שפלים לנמא: **סכנינה.** אלו הזרות ויבא משיח כדאמרין כי אולת יד: **מגולה מזה.**

כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה
או יקרב הקץ ואין לך קץ מגולה
יומר: ר' אליעזר אומר מזה. הפסוק
כשתראה דאין שום אדם משתכר
אף שכר הבהמה לא נהיה והיינו
כראמקנו עד שתכלה פרוטה מן הכיס
דאין מעות מלאות צבים: שער בהמה.
עבודת האדמה שהיא על ידי בהמה
איננה: וליואל ולבא אין שלום. אז
יצא משיח: [שלום רב]. והיינו וליואל
ולבא אלו תלמידי חכמים אותם שהיה
דינם ללכת ולבא בשלום כדכתיב שלום
רב לאוהבי מורתך אפילו להנהו ואין
שלום: מן הלא. מרוב הלאות. ל"א
מיירא הרע: שקולין. שוין שער
הפבואה ורע רווחי כראמקנו ממשית
שובע גדול. ל"א שקולין שוין שכולן
יקרין: כשמן אוליך. שהיו כולן קפויין
וכיון שהם קפויין אין דגים נמצאין
בבכה: עד שסכלה מלכות הולה.
אלא תהא להם שום שולטנות לישראל
אפילו שולטנות קלה ודלה: נטישוטיו.
הנפשוטים: קטנים כלומר השרים
שמתא להם גאולה ויחסו בכל שדי:
סיגיד. תערובות שדי: צדיליך.

המזבדלים לראשי עם: יסירי. גסי
רוח משראל: אמוגוי. פרסיים מכשפין
שמעטרי ישראל. במס' שבת (דף עה.)
פלוגתא איכא למאן דלמר אמוגוי
חמרי ואיכא מ"ד גופי עובדי כוכבים:
גזירפטני. שופטים שובלי כוכבים:
החוצטין את ישראל במקלות: ואזרזוף
כצור סיגין. רזים וגדולים בגסותם
כשזרזוף ואסלקם ממך אזי אסירה
כל דזליך: אמוגוי. הדבילים מירמל
המקום: סיגין. כמו רז דמתרגמין
סגי: משפטין. כמו [ל] (פסוק) שופטין:
פנה אויזך. גזירפטני: נוספה

כבוד סיג'ד וגו' ואשיבה שופט'ך^ט אמר עולא אין בצדקה שנאמר^{יג} ציון במשפט תפדה ושביה בצדק בטלי דייני בטלי^{יד} גזירפטי אי בטלי יהורי בטלי אמנו בטלי דייני בטלי גזירפטי דכתיב^{יד} הסי' ה' משפט'ך פ' חכה לו שנאמר^{טו} ואת עם עני תושיע וגו' אמר רבי יוחנן שנאמר^{טז} כי יבא כנזר צד (ו)רוח ה' נוססה בו וסמך בדור שכולו זכאי או כולו חייב בדור שכולו זכאי דכתיב חייב דכתיב^{יח} וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיעי בן לוי רמי כתיב^כ בעתה וכתוב אחישנה זכו אחישנה^כ כתיב^{כא} וארו עם עניי שמיא כבר אינש אתה וכתוב^{כב} על חמור אמר ליה שבור מלכא לשמואל אמריתו משה אמר ליה מי אית לך בר חיור גווי' ר' יהושע בן לוי אש' בן יוחאי אמר ליה אתינא לעלמא דאתי אמר ליה אם יו שמעתי אמר ליה אימת אתי משיחא אמר ליה זיל שיליל יתיב בני עניי סובלי חלאים וכולן שרו ואסירי בחד זיי איעכב אזל לגביה אמר ליה שלום עליך רבי ומורי אמר היום אתא לגבי אליהו א"ל מאי אמר לך א"ל שלום א"ל שקורי קא שקר בי דאמר לי היום אתינא ולא א תלמידיו את רבי יוסי בן קיסמא אימתי בן דוד בא אמר מבקשין ממך אות א"ל לכשיפול השער הזה ויבנה ויפוזו לו רבינו תן לנו אות אמר להם ולא כך אמרתם לי אמר להם אם כך יהפכו מי מערת פמייס לדם ונה

מסורת הש"ס

[illegible]

הגהות הגר"א

[א] גמ' אפתחא דקרתא.
נמחק תיבת דקרתא ונ"ב
דרומי: [ב] רש"י ד"ה
משפטיך כמו (לפניה ג)
נמחק לפניה ג:

הגהות מהר"ב

רנשבורג
[א] גמ' שנאמר וכתר
הזולתים במזמרות ואת
הנטישות הקר כל"ל:

מוסף רש"י

אי בטלי ידירי
 ישראל ממיהרים צבורות
 ומלבוזים יריות כפרים
 והלו בטלי מאגרשי
 יעטלו מקמים ומדחים
 המשלחים אותם (שבח
 קטס.) אי בטלי דיני
 רשעים מירשל שמין
 דיר, בטלי מעל ישרל,
 גורפטי, טוגשי שוטר
 עוצי כוכים (סס.)
 סיג'י, הכס גפי הרז
 שגורלין עמלן לשון שנה
 מלד ואחר קל ואסירה
 כד צדיק, אלו חוסם
 הכנדי'ים שונאי ישרל
 מן הקצ'ה צקריים
 ובפחוסם (סס.)

19. למעני למעני אעשה בך איך יחל ויבדודי לאחר לא אתך: ישעיהו מ יא
20. הקטן ידעה לאלף והצעיר לגוי עצום אני י בעתה אחישנה: ישעיהו כ כב
21. חזה היות בחווי לילאי וארר עם עגני שמאי
22. גלי מאר בך ציון רריע בך דרשלב ודל מלכר: יואל ה' יז
23. בך דוא אלתינו ונאנו ער מרעיתו ונאנו דור היום אם ככלה תשמענה: הלל ב' ט
זכרה: ט ט